

ПОВЕЧЕ МЕЖДУ НАРОДА, ПО-БЛИЗО ДО ЖИВОТА

*Реч на първия секретар на Централния комитет
на Българската комунистическа партия др. ТОДОР ЖИВКОВ
на отчетно-изборното събрание на Съюза на българските писатели*

Драги другари и другарки,

На настоящото ваше събрание искам да се изкажа по някои въпроси на работата на идеологическия фронт, и по-специално в областта на литературата и изкуството. В своето изказване аз съм улеснен от това, че тези въпроси са засегнати в приветствието на Централния комитет на Партията и бяха тук обстойно обсъдени. Вярвам всички ще се съгласите, че нас особено много ни улесняват в това направление забележителните изказвания на другаря Хрущов по въпросите на литературата и изкуството, които имат жизнено значение за правилното развитие на литературата и изкуството не само в Съветския съюз, но и в другите социалистически страни. Именно поради тяхната важност позволете и аз да се спра на тях.

Преди това обаче бих желал да спра вашето внимание върху някои проблеми на социалистическото строителство, на по-нататъшния подем на икономиката и културата, с които живее нашата Партия и които представляват основното съдържание на нейната дейност. Защото не може днес правилно да се оценява и насочва работата на който и да е участък, в това число и на идеологическия фронт, без да се разглежда тя в светлината на задачите на социалистическото изграждане на страната, които Партията и народът решават и предстои да решават в близко бъдеще.

Съдържанието на целия наш живот, на нашата всекидневна борба, както е известно, е продиктувано от грижата за човека, от необходимостта да изграждаме непрекъснато социалистическия строй, да развиваме бързо промишлеността, селското стопанство и културата, за да задоволяваме все по-пълно растящите потребности на трудещите се. Сега, когато ние вече завършихме успешно Втората петилетка и започваме да изпълняваме третия петгодишен народностопански план за развитие на нашата страна, можем да кажем, че на Партията и народа се удаде да постигнат значително повишение на материалното и културното равнище на живота у нас. В това отношение ние успяхме да се наредим на едно от първите места между социалистическите страни. Този наш успех ние трябва правилно да оценим, вредно е, ако не го виждаме или го подценяваме и пренебрегваме.

На какво се дължи този наш успех?

Този наш успех е немислим без правилната икономическа политика на Българската комунистическа партия.

Вие помнете, че по време на Априлския пленум на Централния комитет на Партията и след него имаше отделни гласове, че икономическата политика на Партията била уж неправилна и погрешна, с лека ръка се предлагала какви ли не изменения в нея.

Още тогава Централният комитет, цялата Партия най-решително отхвърлиха всички подобни твърдения.

Животът напълно потвърди правилността на нашата икономическа политика.

Основните линии на политиката на Партията за изграждане на социализма в града и селото са изработени под личното и непосредствено ръководство на Георги Димитров, начертани са от Петия конгрес и са потвърдени от Шестия конгрес на Партията.

Нашата политика е политика на развитие на производителните сили на страната, на социалистическа индустриализация, на социалистическо преустройство на селското стопанство, на постоянно повишаване на материалното и културното равнище на трудещите се. Резултатите от осъществяването на тази политика показват, че независимо от допуснатите отделни грешки и слабости, тя е провеждана правилно.

През Първата и Втората петилетка ние осигурихме в общи линии правилно съотношение между фонд „натрупване“ и фонд „потребление“, което средно за Втората петилетка по текущи цени е около 20 към 80.

Правилно провеждахме ние и индустриализацията на страната. При определяне и осъществяване на нашата програма за социалистическа индустриализация на страната винаги сме изхождали от положението, че Народна република България е неразделна част от единната световна социалистическа система, че развитието на нашата промишленост се опира на материално-производствената база на социалистическия лагер и преди всичко на Съветския съюз. Това значително облекчи процеса на нашата индустриализация. Това ни позволи най-рационално да използваме природните, материалните и финансовите ресурси, предпази ни от излишно изразходване на средства и ненужно напрежение на икономиката. Фактите показват, че Партията и Правителството в основни линии правилно са определяли насоките и темповете на индустриализацията. Спазвайки линията за преимуществено развитие на тежката промишленост, Партията и Правителството развиваха промишлеността главно върху собствена суровинна база, което ни дава големи предимства.

Правилната политика на Българската комунистическа партия за социалистическото преустройство на селското стопанство осигури победата на социализма и в българското село, което е голям наш успех. Две са най-важните обстоятелства, които допринесоха за тази победа. Първо, творчески прилагайки Лениновия кооперативен план и опита на съветското колхозно строителство, Партията изнамери трудово-кооперативните земеделски стопанства като най-подходяща форма при нашите конкретни условия и традиции за преустройство на селското стопанство върху социалистическа основа, за обединяване на трудещите се селяни в борбата им за освобождение от капиталистическа експлоатация, за по-добър живот. И второ — което е особено важно — Партията и социалистическата държава провеждаха кооперирането на селските стопани организирано, спазвайки принципа на доброволността, осигурявайки необходимото ръководство и помощ — икономическа, финансова, политическа, културна, организационна; те не оставиха това важно и трудно дело на самотек.

Такива бяха основните линии на икономическата политика на Партията до Априлския пленум на ЦК на БКП. Такива са те и след Априлския пленум. Следователно Априлският пленум на Централния комитет на Партията не дойде да измени партийната политика и линия на социалистическо строителство, тъй като те бяха правилни.

Какво тогава имаме предвид, когато говорим, че Априлският пленум на ЦК на БКП и неговите решения имат историческо значение за развитието на Партията и страната? Ние имаме предвид, че Априлският пленум решително осъди и отхвърли пусналия и в нашия живот корени култ към личността, отрече свързаните с него порочни методи на работа и ръководство, разкри някои сериозни грешки и недостатъци, допуснати в практическото провеждане на политиката на Партията, посочи реалните противоречия на нашето общественно-икономическо развитие, създаде творческа обстановка за действително и последователно решаване на намерените въпроси. В същото време на Априлския пленум и след него Партията и Централният комитет не тръгнаха по пътя на демагогията и авантюризма, отстояха и защитиха правилната, генералната линия на нашето развитие по пътя на социализма. Партията продължи, без да проявява колебания, да води народа по пътя на по-нататъшното развитие на социалистическата икономика и култура, като същевременно решително отстраняваше грешките и неправилните методи на ръководство, решаваше смело намерените проблеми, държейки сметка за възможностите и условията.

Решенията на Априлския пленум, поправянето на грешките и решаването на неотложните въпроси спомогнаха да се преодолеят задръжките в някои отрасли на народното стопанство, особено в селското стопанство, и с това да се ускори още повече развитието на цялата наша икономика. Централният комитет, запазвайки линията за преимуществено развитие на тежката промишленост и за общия подем на останалите клонове на промишлеността, осигурявайки завършването на социалистическото преустройство на селскостопанството, внесе необходимото изменение в разпределението на националния доход, създаде условия чувствително да се подобри материалното равнище на трудещите се. Всичко това даде мощен тласък на творческата активност и самоинициатива на народа, предизвика огромен политически и трудов подем във всички слоеве на народа, тласна бързонапред развитието на нашето социалистическо стопанство и култура.

Само две години минаха от Априлския пленум на Централния комитет на Партията, но какви големи изменения станаха за този кратък период във всички области на политическия, стопанския и културния живот на нашата страна! Сега и враговете не са в състояние да отрекат тези наши успехи.

Но, както всички знаете, социалистическото преустройство на нашата икономика и култура беше съпроводено с големи трудности. Тези трудности ние с успех преодоляваме. Налице е победата на социализма в града и селото. Това е историческа наша победа. (Ръкопляскания). Тази победа ние по достойнство и заслужено трябва да оценим. Но когато говорим за нашите успехи, особено в повишаването на благосъстоянието на народа, ние същевременно държим сметка, че достигнатото на този етап жизнено равнище не е още онова, към което се стремим. То не може да ни задоволи, още повече, че животът на едно място не стои. Той постоянно се развива, върви напред. Увеличават се и изискванията. В условията на социализма много бързо растат потребностите на трудещите се.

Задачата е да осигурим всички необходими условия за все по-пълно задоволяване на потребностите на нашето общество, на потребностите на нашия народ.

Какво е нужно да се направи, за да изпълняваме с успех тази наша голяма и главна задача?

Нужно е да се развият по-нататък производителните сили на страната, да се развият промишлеността, селското стопанство и културното строителство, и то с такива темпове, че да се създават все повече разнообразни промишлени и селскостопански стоки за задоволяване на потребностите на трудещите се, да стават тези стоки по-евтини и да се подобрява тяхното качество.

Да се реши напълно тази задача съвсем няма да бъде лека работа.

Предстои преди всичко да развием по-нататък и да разширим суровинната база на нашата промишленост. Това има първостепенно значение за по-нататъшното развитие на промишлеността, на цялото наше народно стопанство. Без решаването на този въпрос ние не можем да се придвижим успешно напред. Ако нашата промишленост разчита предимно на вносни суровини и материали, тя ще бъде нерентабилна, нейната продукция ще бъде доста скъпа. Това ще създаде и ненужно напрежение за нашата икономика. Затова ние трябва да разширим нашата национална суровинна база, главно тя да снабдява промишлеността ни с необходимите суровини.

Във връзка с това ни предстои чрез интензификация на кооперираното селско стопанство, решавайки и зърнената проблема, да увеличим значително производството на селскостопански суровини, за да направим нашата преработвателна промишленост почти независима от внос на такива суровини. Сега ние сме принудени поради бързото развитие на преработвателната ни промишленост значителна част от памука, вълната, кожите, пашкулите и други някои видове суровини да внасяме отвън — от социалистически страни, а твърде често трябва да ги търсим при неизгодни за нас условия и на капиталистическия пазар.

Ние имаме възможност и трябва да увеличим производството на висококачествен памук, вълна, кожи и пашкули, на плодове, грозде, зеленчуци, тютюн и други технически култури.

Ние трябва също така до края на Третата петилетка и в началото на Четвъртата петилетка да решим в основни линии въпроса за добиване на необходимите количества собствени черни метали. Това за нас е много важно. Без наше производство на черни метали не може бързо да се развива машиностроенето, което е сърцевината на тежката промишленост. Цветни метали ние вече добиваме достатъчно и изнасяме. Нашата страна разполага с благоприятни възможности да бъде решен и въпросът за черните метали на базата на Кремиковското местонахождение. Ние можем тук през тази и следващата петилетка да построим втори голям металургически завод и да задоволим нуждите на нашето машиностроене от черни метали.

Построяването на втория металургически завод ще има очевидно за нашето народно стопанство същото значение, каквото имаше по-рано за него създаването на нашата тежка химия в Димитровград. Няма никакво съмнение, че и строителството на Кремиковския металургичен завод ще се превърне в такава всенародна високопатриотична задача, каквато навремето беше изграждането на Димитровград.

Друга важна задача, която следва настойчиво и с размах да разрешим, ако искаме да постигнем по-нататъшното подобряване на народното благосъстояние, това е — постоянно да издигаме равнището на техническия прогрес и върху тази основа да осигурим рязко увеличаване на производителността на труда в промишлеността, строителството и селското стопанство. Защото техниката е могъщ лост и основа за непрекъснатия подем на цялото народно стопанство. Ние трябва постоянно да я усъвършенствуваме, да става тя по-производителна, за да се намалява себестойността на промишлената продукция и да станат всички промишлени предприятия високорентабилни. Тази задача е сложна и трудна. Ние следва да я решаваме сега и в близкото бъдеще въз основа преди всичко на нашата развиваща се машиностроителна промишленост. Нейното изпълнение трябва да бъде постоянна наша грижа.

Решаването на големите задачи за по-нататъшното развитие на икономиката изисква също така да се усъвършенствува ръководството на нашия стопански живот, да се доближи то до производството, да стане по-конкретно и по-оперативно.

Практическа програма за по-нататъшно развитие на производителните сили на страната, за нов подем на икономиката и културата и за по-нататъшно подобряване на положението на трудещите се е нашата Трета петилетка, директивите за която ще бъдат обсъдени на предстоящия конгрес на Партията.

Аз нямам възможност подробно да изложа пред вас съдържанието на тези директиви, но те наистина са забележителна програма за нашето по-нататъшно движение по пътя на социализма. През годините на Третата петилетка, както вече посочих, ние ще построим първия етап на новия металургически комбинат в Кремиковци, като същевременно завършим втория етап на металургическия завод „Ленин“ с още една нова доменна и две нови мартенови пещи. Ще бъдат построени и въведени в действие брикетна фабрика, коксо-химически завод; ще бъде разширен оловно-цинковият завод в Кърджали и ще започне строителството на нов завод за цветни метали в Пловдив; ще бъдат разширени химическият комбинат „Сталин“ и заводът за суперфосфатни торове в Димитровград и ще започне строителството на нов, значително по-мощен азотно-торов завод в Стара Загора; ще бъдат завършени медодобивният завод, два нови големи завода за производство на цимент, заводът за автотракторни резервни части; ще построим завод за акумулатори, два нови завода за производство на захар, завод за производство на пластмаси, целулозно-хартиен комбинат, нов завод за стъклария, нов кожарски завод; ще бъдат разширени содовият завод „Карл Маркс“ и заводът за производство на стъкло; ще се построят и ще влезнат в действие редица нови предприятия — за преработка на селскостопански произведения, за производство на строителни материали и др.; ще бъдат изградени и въведени в експлоатация редица нови водни и термически електростанции, с което общата инсталирана мощност на електроцентралите в нашата страна ще се увеличи два пъти.

В проектодирективата се предвижда значително по-нататъшно развитие на производителните сили и в селското стопанство, нов подем на културното, здравно, комунално и жилищно строителство в нашата страна.

Не е трудно да си представим, че това ново развитие на нашата икономика ще стане здрава основа за по-нататъшно повишаване на материалното и културното равнище на нашия народ. (Ръкопляскания). Нацио-

налният доход ще се увеличи в края на петилетката с около 50 на сто, реалните доходи на трудещите се ще нараснат не по-малко с 30 на сто, а стокооборотът на дребно — с не по-малко от 40 на сто. (*Продължителни ръкопляскания*).

Утре проектодирективата ще бъде публикувана за всенародно обсъждане и вие ще имате възможност още по-пълно да видите светлите хоризонти, които разкрива тя пред нашия народ. (*Ръкопляскания*).

Както досега, така и при изпълнението на грандиозните задачи на Третата петилетка нашият народ ще се опира на могъщия социалистически лагер, на голямата братска помощ на Съветския съюз и на взаимното сътрудничество с другите народнодемократични страни. (*Ръкопляскания*).

Развитието на икономиката на страната, на нейните производителни сили, колкото и да е голямо, не изчерпва и не може да изчерпи задачата за изграждането на социалистическото общество. На преден план излиза и въпросът за преустройство на съзнанието на трудещите се, за тяхното комунистическо възпитание. А както знаете, съзнанието в своето развитие изостава от икономиката, преустройва се по-бавно от нея.

Необходимо е върху основата на великите промени в общественно-икономическите отношения в страната ни да се засили работата за комунистическото възпитание и превъзпитание на народа, за формиране на социалистическото съзнание в масите. Животът показва и у нас, че остатъците от капитализма се оказват най-жилави и най-трудно се преодоляват в идеологията и в съзнанието на хората, че докато в областта на икономиката ние окончателно сме ликвидирали капитализма, в областта на идеологията и съзнанието се задържат и проявяват немалко стари, буржоазни възгледи, старо, несоциалистическо отношение към държавата, към труда.

Възпитанието на новия човек, човек с високо социалистическо съзнание, с ново, комунистическо отношение към народнодемократичната държава, към труда, към обществото и семейството, човек, свободен от всякакви буржоазни, дребнобуржоазни, религиозни и други предразсъдъци — ето третата голяма наша задача, която има да решаваме.

Такива са, другари, накратко главните проблеми на нашето по-нататъшно социалистическо развитие, които определят основните насоки на работата на Партията, държавата и, разбира се, на идеологическия фронт.

Ние имаме благородната амбиция и пълна възможност в недалечно бъдеще — както неведнаж са ни казвали и нашите съветски приятели — да направим нашата страна земя-рай. (*Ръкопляскания*). Както първи от народнодемократичните страни в Европа решихме с успех трудната задача за социалистическото преустройство на селското стопанство, така също можем да бъдем една от първите народнодемократични страни, която с успех да завърши построяването на социалистическото общество. (*Продължителни ръкопляскания*). Не е ли това най-благородната задача, за която си струва човек да живее, да работи и да твори! (*Бурни ръкопляскания*).

Ето преди всичко къде ще бъдат насочени и съсредоточени всичките усилия, цялата дейност, творческа енергия и инициативи на Партията, на целия наш народ! Ето къде ще бъдат дълбоките корени и източници на патоса на социалистическото строителство в страната ни! Ето къде ще бъдат и нашите трудности, ето къде ще се и зараждат противоречията на нашето развитие напред!

Другари,
И пред нашия идеологически фронт, пред нашата литература и изкуство се очертават още по-светли перспективи. Пред нашата творческа интелигенция и нейния челен отред — писателите, се разкриват широки възможности със средствата на художественото творчество, със своя талант и способности да помагат на Партията за комунистическото възпитание на трудещите се и за укрепването на социалистическото съзнание в тях, за формирането на моралните качества и черти на характера, на облика на новия, социалистическия човек, да вдъхновяват и мобилизират силите, енергията и ентузиазма на народните маси в борбата за изпълнение на практическите задачи на социалистическото строителство. В това именно е главната същност и главното предназначение на идеологическия фронт, на литературата и изкуството в условията на социализма.

Както досега, така и за в бъдеще нашата Партия и нейният Централен комитет ще отдават голямо значение и ще отделят изключително внимание на идеологическия фронт, на развитието на литературата и изкуството. (*Ръкопляскания*).

Това е необходимо особено днес, когато международната буржоазия е съсредоточила своя огън срещу нашия идеологически фронт. Не е тайна за никого, че империалистическите централи напоследък оставиха на позаден план пропагандата срещу социалистическата промишленост, срещу жизненото равнище и ТКЗС в нашата страна, правят опити за интервенция в живота на българската литература и изкуство, издигат на щит отделните нездрави прояви у нас в тази област, ще им се да внесат разложение в средите на нашата творческа интелигенция, да откъснат и противопоставят на Партията макар и отделни нейни представители.

Ние с радост следва да изтъкнем, че огромното мнозинство от нашите творчески работници, от нашите писатели и дейци на изкуството стоят здраво на партийните позиции (*продължителни ръкопляскания*), със своята дейност и творчество оправдават големите грижи на Партията и народната власт към тях. Показател за това са излезлите през годините на народната власт значителни произведения на нашата белетристика, поезия и драматургия, на нашето изобразително изкуство, музика и кинематография, размахът и редица хубави постановки на нашето театрално, оперно и балетно изкуство — все талантливи творби на социалистическия реализъм.

Не можем също така да не отбележим със задоволство и факта, че и на сегашното наше съюзно събрание със загриженост се разглеждат въпросите за развитието на нашата литература. И което е особено важно, вие отделяте централно място както на въпроса за връзките на писателите с народа, със социалистическото строителство, така и на въпроса за социалистическия реализъм като метод на художественото творчество, които въпроси са свързани най-тясно помежду си.

Как е гледала и гледа нашата Партия на тези въпроси?

Нашата партия винаги, още от времето на Димитър Благоев, е имала марксистко, класово-партийно отношение към въпросите на литературата и изкуството. Нейните вождове Димитър Благоев и Георги Димитров бяха непримирими срещу всеки опит да се отклони тя от нейните класови разбирания по въпросите на литературата и изкуството, против всеки опит да се обявят последните за надкласови явления и да се отрече по такъв начин необходимостта от пролетарски по характер литература и изкуство. Кой може сега да отрича правилността на тази партийна позиция?

Не е ли ясно, че ако Партията не отстояваше своите марксистически класови позиции по идеологическите въпроси, включително и по въпросите на литературата и изкуството, ако не воюваше непрестанно за разпространение на социалистическата идеология, буржоазните възгледи можеха да нанесат несравнено много по-големи поражения в средите на нашата интелигенция и в съзнанието на масите.

Нашата Партия и днес стои на марксистко-ленински класови позиции по въпросите на литературата и изкуството. И в тази област Априлският пленум на Централния комитет на Партията дойде не да изменя линията на Партията на идеологическия фронт, на фронта на литературата и изкуството. Партийната линия и в областта на литературата и изкуството като цяло, независимо от допуснатите слабости и грешки през периода на култа към личността, беше правилна линия и се състоеше в осъществяването на основните марксистко-ленински принципи на социалистическото изкуство.

Ние всички знаем, че нашата сила — и като обществени, политически и партийни дейци, и като творчески работници — писатели, художници, композитори и артисти, е в неразривната ни връзка с народа, в това, че ние вярно изразяваме и защитаваме интересите на народа, че работим и творим за народа.

А какво е днес народът?

Народът у нас вече не е това, което беше вчера. В нашата страна вече не съществуват като класи градските и селските капиталисти. Народът — това е работническата класа, която създава материални блага в предприятията на нашата металургична, машиностроителна, химическа и преработвателна промишленост, която извлича огромни богатства из недрата на нашата земя, която строи нови фабрики и заводи, нови язовири и електростанции, нови жилища и културни домове, преодолявайки в тази огромна производителна и строителна дейност много трудности и изпитания; народът — това са днес кооперираните селски стопани, които в борба с изостаналостта развиват бързо нашето земеделие и животновъдство, създават условия за общия подем на нашето народно стопанство; народът — това са служителите и интелигенцията, които със своя труд осигуряват правилното функциониране на социалистическата държава, развиват образователното дело, науката, техниката, културата и изкуството в нашата страна; народът — това е нашата славна патриотична младеж, която самоотвержено се труди, овладява науката и културата, участва активно в решаването на най-трудните практически задачи на социалистическото строителство; народът — това са нашата народна армия, нашата народна милиция, работниците на държавна сигурност, които денем и нощем стоят на стража на нашата свобода и социалистически завоевания против вътрешните и външните врагове на Родината ни. С една дума, народът — това са тружениците на социализма в града и селото, които със своите самоотвержени усилия изменят не само облика на нашата страна, но и себе си.

Ето какво е народът днес.

Този народ, неговият богат живот, неговата борба и героичен труд за победата на социализма, неговите мисли, чувства и възжелания, е и трябва да бъде главен обект на цялото художествено творчество у нас. Но затова, както съвършено правилно и тук се подчерта, художникът трябва да опознава живота в неговото многообразие и сложност, сам да участва активно в борбата за по-нататъшното укрепване и развитие на социалисти-

ческият строй, да бъде обхванат от строителния патос, в който гори сега нашият народ.

Повече между народа, по близо до живота — ето какво е необходимо сега най-много на нашата творческа интелигенция, на нашите писатели, художници и композитори! (*Продължителни ръкопляскания*).

Цялата история на културата показва, че силата на всяка литература и изкуство е в техните здрави връзки с нуждите и проблемите на живота, с прогресивните и революционни движения на народните маси. Всяко произведение на изкуството е дотолкова велико и трайно, доколкото със съответната художествена сила отразява новите, прогресивните идеи и борби на своето време. Не в друго, а именно в плътната връзка с проблемите на епохата, с напредничавите тенденции в общественото развитие е изворът на величието и безсмъртието на такива титани на човешката мисъл и художественото творчество като Шекспир и Пушкин, Лев Толстой, Горки и Маяковски, Юго, Гьоте и Шилер и много други велики творци. Силата и безсмъртието и на нашите големи писатели и поети — на Христо Ботев, Любен Каравелов и Петко Славейков, на Иван Вазов и Елин Пелин, на Христо Смирненски, Гео Милев и Никола Вапцаров, силата и влиянието на всички, буквално на всички значителни наши писатели и поети е в тяхната кръвна връзка с народа, с неговите борби за национално и социално освобождение, във вярното, реалистичното отразяване на живота, във високата идейност на техните произведения.

Днес, когато ние заедно с развитието на социалистическата икономика изграждаме новия човек, човека с комунистически морал, няма по-съвършен метод, който да осигурява неограничени възможности за създаване на високоидейни, правдиви и в същото време високохудожествени произведения, да създава живи, пълнокръвни и неповторими образи и да отразява патоса на народната борба и труд, от метода на социалистическия реализъм.

Защо?

Защото това е метод на художествено пресъздаване на действителността от позициите на най-прогресивната теория — марксизма-ленинизма, защото само от тези позиции днес може да се разкрие и да се отрази в художественото произведение цялата правда за живота, да се разкрият и покажат не само външните явления, но и техните движущи сили, техният дълбок вътрешен смисъл, тенденцията на развитието.

Защото социалистическият реализъм дава възможност пълнокръвно да цъфтят всички видове и жанрове на литературата и изкуството, за богато разнообразие на стила, сюжета и тематиката, за най-пълно проявление на творческите способности, таланти и художественото майсторство, на индивидуалността, поривите, търсенията и дързновенията на твореца.

Социалистическият реализъм критически усвоява и развива по-нататък всичко ценно и прогресивно от художествените методи в миналото, той наследи най-доброто и от критическия реализъм. Но сега, при новите условия, когато трябва да се възпитаваат трудещите се в социалистически дух, да се насажда комунистически морал, старите реалистични школи са недостатъчни. Достатъчен ли е сега реализмът на Иван Вазов, Алеко Константинов, Елин Пелин за създаването на новия, комунистическия човек? Не, не е достатъчен. Ние първи издигнахме творчеството на тези наши писатели на най-висок пиедестал, но техният метод вече не отговаря на нуждите на нашето развитие.

Създаването на новия човек, възпитанието на комунистически добродетели и морал у трудещите се — ето кое е главното и същественото за нас. А тази голяма и благородна задача може да се постигне само чрез изпитания метод на социалистическия реализъм. (Ръкопляскания).

Сега вече съвършено ясно се вижда, че появилите се в последно време сред някои прогресивни творчески среди в социалистическия лагер и на Запад тенденции за отричане на социалистическия реализъм като уж „остарял“ и „тесен“ метод обективно водеха и не можеха да не доведат у едни до сериозно объркване и лутане в тяхното творчество, у други — до позициите на безидейността и аполитичността, а у трети — до ревизионистични възгледи.

Трябва да кажем, че отделни наши дейци на културата и изкуството също се поддадоха на тези веяния.

Разбира се, в повечето случаи това бяха слаби творци, жертва на незадоволена амбициозност, които смятаха, че с някакво си „новаторство“ с някакви си „по-широки“ от социалистическия реализъм „художествени методи“ ще могат да превъзмогнат своята жизнена и литературно-художествена неподготвеност, да задоволят своето авторско самолюбие за бърза популярност. Трябва обаче да се съжالياва, че някои наши писатели като другарите Емил Манов и Годор Генов набързо написаха и публикуваха несполучливи в политическо и художествено отношение произведения. Нека се надяваме, че те вече разбират своята грешка, че виждат правилния път, по който трябва да вървят. Нека се надяваме, че тези автори ще ни дадат нови произведения, които в идейно и художествено отношение ще надминат най-хубавото, което досега са дали и ще оправдаят нашата надежда.

Другари,

Ще се спра още на два въпроса, които по време на Априлския пленум на Централния комитет на Партията бяха предмет на усилен разговори сред някои среди на нашата творческа интелигенция. Думата ми е за свободата и демокрацията в нашето общество, в частност за свободата на художественото творчество и на критиката, и второ — за партийното ръководство на идеологическия фронт, в това число и на литературата и изкуството.

Тези въпроси за нас, за нашата Партия не са дискуссионни. По тях ние сме наясно. Доколкото обаче те бяха поставени от някои дейци на литературата и изкуството по повод на решенията на Априлския пленум на Партията, а и след това, позволете ми накратко да се спра на тях.

Както е известно, за нас, марксистите, демокрацията има класов характер, тя се определя от икономическия базис и е отражение на определени икономически отношения. В общество, разделено на експлоататори и експлоатирани, демокрацията служи на експлоататорското малцинство, против интересите на мнозинството от народа.

Съвършено нова, коренно различна е нашата народна демокрация. Тя е най-тясно свързана със съотношението на класовите сили и развитието на класовата борба вътре в страната и на международната арена, зависи от развитието на социалистическата икономика, от развитието на производителните сили на страната, от растежа на политическото съзнание и културата на народните маси. Нашата демокрация е демокрация на мнозинството, против малцинството на бившите експлоататорски класи.

Постоянно да се развива демокрацията, все по-широко, при последна сметка поголовно да се въвличат масите в управлението на страната, все

по-пълно да се осъществяват принципите на народовластието, равенството и свободата — такава е общата закономерност за социалистическите страни, която произтича от самата природа на социалистическото общество.

Ето нашето ръководно начало вчера, днес и утре.

Припомнете си само как стоеше този въпрос — въпросът за свободата и демокрацията — в нашата страна.

Веднага след деветосептемврийската победа капиталистическите елементи, заклети врагове на борбата на трудещите се за свобода и демокрация, се оформиха в противонародна опозиция и издигнаха за свое знаме не друг лозунг, а лозунга „за демокрация и свобода“. Този лозунг беше фалшив и лицемерен. Партията не само разясняваше това, но мобилизира масите за разгром на опозицията, която фактически беше контрареволуционно оръдие на международния империализъм и се стремеше да възвърне в страната ни буржоазнокапиталистическото господство.

По време на унгарските събития и у нас някои отново издигнаха лозунга за „свобода и демокрация“. Кой и защо издигна този лозунг? Може би това беше лозунг на народните маси, защото те са били обезправени и потиснати? Не, съвсем не. И в този случай нашата Партия ясно и без никакво колебание разясняваше какво всъщност се крие зад този фалшив и лицемерен лозунг. Това не беше лозунг в интереса на народа. Това беше лозунг, който целеше да развърже ръцете на противонародните елементи, да помогне на тяхната противонародна дейност. За съжаление на тази въдица на реакцията се хванаха и някои честни хора.

Нашата Партия, изхождайки от политическото, икономическото и културното развитие, системно, без колебание и люшкания, все по-широко е развивала социалистическата демокрация. На своя Априлски и Септемврийски пленум Централният комитет на Партията набеляза последователна линия за по-нататъшно демократизиране на общественно-политическия, държавния, стопанския и културния живот.

При определянето и провеждането на тази линия ние сме изхождали и се ръководим от обстоятелството, че у нас са налице необходимите условия за по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на демокрацията. Социализмът в нашата страна победи. В резултат на създадената единна социалистическа икономическа база в града и селото вече е ликвидирана капиталистическата класа. Върху тази основа все повече расте и крепне морално-политическото единство на народа. По места, в предприятията, в трудово-кооперативните земеделски стопанства и в органите на държавната власт и управление израснаха многобройни способни кадри. През последните няколко години значително пораснаха политическото и държавното съзнание и културата не само на кадрите, но и на народните маси. За по-нататъшното развитие на нашата демокрация благоприятствува също и укрепването на международното положение на народната ни република, а също така и общото укрепване на лагера на мира и социализма.

Затова линията на Партията за по-нататъшно развитие на социалистическата демокрация е правилна линия. За нас това е естествен и закономерен процес.

След Априлския пленум Партията и Правителството извършиха и вършат голяма работа в това направление. Разширени са правата на народните съвети. Централният комитет на Партията взе решение и провежда широка дейност за повишаване ролята на трудещите се, на професионалните съюзи и Отечествения фронт в управлението на страната и ръководството на производството. Тези дни, както е известно, бяха разгледани и

решени от Централния комитет, Министерския съвет и Централния съвет на профсъюзите въпросите за разширяване правата на ръководителите на предприятията и на профсъюзните органи и организации, за още по-нататъшното въвличане на производствените колективи в управлението на предприятията. Предстоят да се обсъдят и набележат мероприятия за засилване на прокурорския надзор и за укрепване още повече на народнодемократическата законност в страната и др.

Винаги обаче Централният комитет на Партията и Правителството са имали предвид, че развитието на социалистическата демокрация е двустранен процес, че трябва, провеждайки по-нататъшна децентрализация и развитие на демокрацията, да не отслабваме основите на централната власт, да не намаляваме нейната сила и боеспособност. Ръководен наш принцип и в държавния, и в обществения живот е принципът на демократическия централизъм. Съобразно с условията ние ще разширяваме още повече децентрализацията и демокрацията, без да отслабваме централизма, без да поставяме в опасност общодържавните и общонационалните интереси.

Едновременно с провеждането на мероприятията за по-пълно разгръщане на социалистическата демокрация, ние сме длъжни да държим сметка, че съществуват още у нас остатъци от капиталистическата класа, че съществуват — и което е особено важно — водят подривна борба срещу нас, срещу завоеванията на нашата социалистическа демокрация международни реакционни империалистически сили. Затова всякакви приказки за свобода и демокрация въобще, без оглед на конкретната обстановка, за някаква „чиста демокрация“ не са марксистически. Те водят към разслабване на народната власт, пораждат и насърчават центробежни сили, обслужват не делото на социализма, а антисоциалистическите сили.

Социалистическата демокрация сама по себе си предполага свобода на критиката в обществото, борба на мненията, борба срещу отрицателните прояви в нашия живот и техните носители. Нашето разбиране за критиката винаги е било, е и ще бъде, че критиката и самокритиката са могъща движуща сила на нашето общество, че честната, градивната критика срещу грешките и недостатъците в нашата работа е за нас жизнена необходимост. Това нашата Партия винаги е поддържала и поддържа. Това не са голи декларации. Нашето, партийното разбиране на критиката и самокритиката има дълбоко съдържание и смисъл.

Широкото развитие на критиката и самокритиката в нашето общество е продиктувано: от една страна — от непрекъснатата борба за разрешаване на съществуващите и постоянно възникващи противоречия и конфликти между старото и новото, между назадничавото и прогресивното, за бързо и решително отстраняване на всичко онова, което дърпа назад и спъва непрестанния подем на производителните сили на икономиката и културата; и от друга страна — от наличието на антагонистично противоречие, което все още съществува между народната власт и остатъците от бившите експлоататорски класи, част от които, опирайки се и на международната реакция, не са се отказали да водят борба срещу народната власт.

У нас не само се поощрява критиката и самокритиката, но тя се и организира от Партията, от цялата наша общественост, като проверен от практиката метод за разрешаване на противоречията и за отстраняване на недостатъците в стопанското, държавното и културното строителство.

Следва да кажем, че ние не можем да бъдем доволни от сегашното състояние на критиката у нас. Критиката трябва с всички средства все

по-широко и по-смело да се разгръща. В тази насока Централният комитет на Партията полага и ще полага усилия.

Нашата Партия обаче не е за всякаква критика.

Нашата Партия е за смела, градивна критика от социалистически позиции, за такава критика, която бичувайки безпощадно грешките, недъзите и нездравите прояви в нашия живот и техните носители, изобличавайки остро недостойните в нашето общество — разни бюрократи, откъснали се от народа хора, корумпирани и разложили се елементи, в същото време с още по-голяма сила да утвърждава социалистическия строй, да помага за премахването на недостатъците, да показва огромните успехи и предимства на социалистическия строй, все повече да укрепва в масите вярата им в социализма и в Комунистическата партия.

Нашата Партия е решително против такава „критика“, която цели не да разкрие недостатъците в нашата работа, а да очерни нашия социалистически строй, да отрече нашите успехи и завоевания, да дезориентира трудещите се и подкопае тяхната вяра в социализма, в народната власт, в Комунистическата партия и нейното ръководство. Ние сме били и ще бъдем винаги и решително против критиката от позициите на буржоазните и дребнобуржоазните интереси и идеологии, против безпринципната, нетворческата, не обективна и злонамерена критика, защото тя е насочена не срещу слабостите в нашето движение към социализма, а срещу основите на социалистическия строй, защото тя служи не на нашите, а на чужди интереси. За такава „критика“ у нас няма и не може да има място, за нея няма свобода. Ленин казваше, че ако свободата на критиката означава свобода за защита на капитализма, то ние ще я смажем, че при социализма, където е провъзгласена свободата на критиката, трябва да се мисли за нейното съдържание.

Така стои въпросът за критиката и самокритиката в нашия обществен, политически и икономически живот. Така стои той и на идеологическия фронт, в областта на литературата и изкуството.

Могат ли нашата литература и изкуство, социалистическата литература и изкуство, да бъдат на страна от критиката срещу недостатъците в нашето общество? Могат ли те да заобиколят и избягнат противоречията и конфликтите в нашия живот, могат ли тези противоречия и конфликти да не бъдат отразени в отделни произведения? Не, не могат!

И наистина, каква литературна и идейна стойност ще има едно произведение — било то поема, повест, пиеса или роман, ако то лакира, представя действителността в захаросан вид, ако замазва недъзите и конфликтите? Такова произведение, колкото и да е талантлив неговият автор, ще звучи фалшиво, съвсем неубедително, не ще изиграе своята роля и не ще изпълни своето назначение. Тържеството на нашата, социалистическата правда не е парад, а трудна борба и няма да бъде сериозно онова произведение, което представя тази борба като самодоволно шествие към бъдещето.

Каква полза обаче може да има и от такива произведения, които в стремежа да покажат недостатъците и конфликтите безогледно отричат нашите успехи, събират и показват само отрицателното, клеветят и изопачават нашата, социалистическата действителност? От такива произведения може да има само вреда. Такива произведения обективно са насочени не против самите отрицателни явления и характери, а срещу социалистическия строй, срещу Партията и нейната идеология и политика. Такива произведения, искат или не искат техните автори, дезориентират, объркват

и обезверяват хората, пречат им да видят действителните отрицателни страни на живота и техните типични носители, да разберат правилно действителното съотношение на положителното и отрицателното в живота.

Разбира се, ние сме заинтересовани и в художественото творчество да се засилва честната градивна критика против старото в бита и съзнанието на хората, против остатъците от буржоазните възгледи и морал, против непорядките, против проявите на бюрократизъм, високомерие и откъсване от народа, против случаите на корупция и разложение, които още тук и там намират място в нашия живот.

Целият въпрос е как това да се прави?

Противоречията, конфликтите и недъзите не могат и не бива да се дават изолирано от нашите големи успехи, от наистина великите дела на свободния съзнателен труд на народа. Защото характерното за нашия строй са не слабостите и недостатъците, а новото, прогресивното, социализмът. Защото слабостите и недъзите са в остър конфликт със социалистическия идеал, с нашата социалистическа практика. Защото такава е жизнената правда, а тя правдиво трябва да бъде отразена в художествените произведения. Защото най-сетне задачата на критиката е не само да бие неправилното, нездравото, гнилото, но и да поощрява и укрепва новото, правилното, здравото.

Вземете например известното произведение на Маяковски „Баня“. Не е ли то силна сатира, която безпощадно разобличава бюрократизма, бездушието, тъпотата, ограничеността на някои служители и „ръководители“, без обаче да отрича съветския строй, новия съветски човек, работническата класа? Който гледа „Баня“, той изведнаж разбира, че бюрократизмът и бездушието не са характерни, не са присъщи, а са в крещящо противоречие със съветската действителност, със социалистическия строй. Нещо повече, през цялото произведение като червена нишка минава утвърждаването на новото, красивото, социалистическото, което въпреки трудностите и съществуващите недостатъци се създава и расте, за което си заслужава човек да се бори, да работи и ако се наложи и живота си да даде. (Ръкопляскания).

И наистина, другари, кой друг, ако не нашият идеологически фронт, нашата литература и изкуство ще утвърждават социалистическата действителност, която въпреки някои младенчески недостатъци е хиляди пъти по-народна, по-човечна, по-съвършена от капитализма? Кой друг ако не те ще показват предимствата на социализма пред капитализма, ще изобличават и осъждат капиталистическите порядки и политика, варваризма на империализма, ще сочат неизбежната гибел на капиталистическата система и тържеството на комунизма? Нима това ще вършат шарлатаните на Запад — верните идеологически слуги на империалистическата буржоазия, които съчиняват теории и песни за „процъфтяването“ на капитализма, представят го като някаква „обетована земя“ на благоденствие и благополучие и в същото време бълват какви ли не измислици и хули срещу света на социализма, срещу нашата социалистическа Родина?

Голямо е значението на нашата литературна критика за правилното развитие на литературата и изкуството, за успешното изпълнение на високите и отговорни задачи, които стоят пред тях.

Не можем тук с чувство на гордост да не изтъкнем, че през последните десетилетия, като започнем от нейния основоположник Димитър Благоев и стигнем до редица сегашни нейни представители, нашата марксистическа литературна критика, въпреки някои грешки и неточности в оценката на

отделни произведения и автори, правилно е насочвала развитието на литературата и изкуството. Едва ли е нужно тук да говорим за изключително благотворната нейна роля за създаването и развитието на нашата прогресивна, на нашата пролетарска литература и изкуство. Едва ли е нужно тук да говорим за нейното високо гражданско, политическо и класово-партийно съзнание, за всеотдайността и смелостта, с които тя и при най-тежки условия намираще средства и възможности да брани основните принципи на социалистическата литература и изкуство, да защитава идеите на социализма, социалистическата действителност в Съветския съюз и нашата Партия от всякакви нападки и хули, независимо откъде те идват.

И точно затова е съвършено непонятно защо някои сегашни наши критици, които с перо и слово са воювали за утвърждаване на социалистическия реализъм у нас, предпочетоха днес или да замълчат, да не издигнат своя глас за защита на социалистическия реализъм против опитите да бъде той отхвърлен, или пък се обърнаха на 180 градуса, започнаха да се отричат от това, което по-рано със страст са утвърждавали.

Ние виждаме наши млади творци в поезията и белетристиката, в киноизкуството, в изобразителното изкуство, музиката и театъра, които не са лишени от талант, да се лутат, да стават жертва на вредни влияния на модернистични и индивидуалистични школи, да изпаднат в неоправдан пессимизъм, да се отклоняват от общественозначимите теми, да създават фалшиви и даже вредни произведения с претенции за мнима оригиналност, млади хора, които са изправени пред сериозната опасност да пропаднат като художествени творци. Упадъчни тенденции се появиха и в творчеството на някои утвърдени наши поети и писатели. А нашата литературна критика мълчи. Тя не само не се намесва, не помага на тези творци правилно да се ориентират по основните проблеми на художественото творчество, а с писанията и разбиранията на отделни критици още повече ги обърква.

Фактите показват, че доста често в подхода например към нашето конкретно културно наследство нашата литературна критика и история губи ленинския критерий, заема едностранчиви позиции. Под формата на борба против сектантското и ограничено тълкуване на наследството често се защитава упадъчното в нашата литература и изкуство, прави се идеологически компромис с буржоазно-формалистическата линия в естетиката, което открива пролуки за промъкване на безидейност и на буржоазна идейна контрабанда. Ние, комунистите, се отнасяме критически към културното наследство, възприемаме онова, което е прогресивно, ценно по съдържание и форма, което може да служи на новия живот, а отхвърляме онова, което е упадъчно, назадничаво, което служи на старото.

Крайно време е вече нашата литературна критика да излезе от това свое състояние, да вземе своето предно място на фронта на литературата и изкуството, да помогне да се очистят някои негови сектори от упадъчни влияния, непримиримо да воюва против всички отклонения и опити да се ревизират основни принципи на марсишко-ленинската естетика, реално да спомага за развитието на нашата литература и изкуство по пътя на социалистическия реализъм.

Другари,

Комунистическата партия осъществява своята направляваща и ръководна роля във всички сектори на нашето икономическо, държавно и културно строителство. Това съвсем не е случайно. То е напълно естествено и закономерно.

Ръководната роля на Комунистическата партия, независимо дали това се нрави или не на някои, е обективно предопределена от действителността, от икономическото и общественото развитие. Възникването и развитието на социалистическото общество, за разлика от всички предшестващи го обществени строеве, не е стихийен процес, а е резултат на съзнателната и планомерна дейност на народните маси под ръководството на Комунистическата партия. Всички революционни, политически, икономически и културни преобразования в нашата страна се извършват върху основата на революционната теория на Комунистическата партия — марксизма-ленинизма. Немислимо е да се направи каквото и да било социалистическо преобразование у нас, в който и да е сектор, без ръководните указания на Партията. Без ръководната роля на Партията програмата за социалистическото строителство би изгубила почва под себе си, би се превърнала в утопия. Затова и занапред, както и досега, ние ще укрепваме и системно ще засилваме ръководната роля на Партията във всички сектори на нашата работа.

С пълна сила това важи и за фронта на литературата и изкуството. Ние добре разбираме, че литературата и изкуството са една от най-сложните форми на идеологията, че те имат свой специфичен характер и черти, свои особени проблеми. Тази сложност Партията отчита. Партийното ръководство на литературата и изкуството няма нищо общо с администрирането и командването, с дребнавата опека и грубото вмешателство в художественото творчество, които могат да нанесат големи вреди. Партийното ръководство дава на творците основната насока за тяхното развитие, помага им по-тясно и здраво да се свържат с народа, да осмислят процесите на живота и идеологическата борба, да овладеят марксизма-ленинизма и винаги да вървят в крак с народа. Само правилният мироглед, идейната ясност, беззаветният стремеж да служи на народа позволяват на талантливия художник да бъде наистина глашатай на своята епоха. Партийното ръководство в същото време дава възможност за цялостно разгръщане на силите и инициативите на творците и на техните творчески съюзи, окриля работниците на литературата и изкуството в техните търсения, предпазва ги от погрешни увлечения, дава простор за пълен разцвет на литературата и изкуството. Партията не е имала и няма никакви намерения да регламентира литературата и изкуството. Да осигурят правилната политическа и идейна насоченост на литературата и изкуството — това е била и е главната грижа на Партията и нейния Централен комитет.

Някои другари обаче погрешно разбират въпроса за партийното ръководство и партийността на идеологическия фронт, смятат, че Централният комитет едва ли не ще стои над главата на творческите работници и всеки ден ще дава указания за работата им, опростяват нашето схващане на партийността.

Партийността е принцип, присъщ на социалистическата литература и изкуство, присъщ на всеки творец — комунист или безпартиен. Партийността не е монопол само на комуниста. Не е ли факт, че редица наши безпартийни писатели създадоха големи и вълнуващи произведения, които се отличават с високи художествени достойнства и ярка партийност, именно защото стоят на партийните позиции в изкуството, защото вървят с Партията. (*Ръкопляскания*). Затова безусловно прав е другарят Хрущов, когато заяви, че който иска да бъде с народа, той винаги ще бъде с Партията, и който здраво стои на позициите на Партията, той винаги ще бъде с народа. (*Продължителни ръкопляскания*).

Някои казват: нека Партията и Централният комитет да се занимават с партийните организации, с политическата, държавната и стопанската работа, с промишлените предприятия, трудово-кооперативните земеделски стопанства, машинно-тракторните станции, с овцете, кравите и свинете, но не е необходимо те да се грижат и месят в работите на идеологическия фронт, на литературата и изкуството. Това било по-специален, по-особен сектор на работа. Ръководството на литературата и изкуството трябвало да бъде предоставено изключително на самите дейци в тези сектори и никой, в това число и Централният комитет на Партията, не трябвало да има дава указания, тъй като иначе се ограничавало и спъвало тяхното творчество. По такъв начин се опитаха да подложат на съмнение плодотворността на партийното ръководство и правилността на партийната линия в областта на литературата и изкуството. Издигнаха се макар и единични гласове за „освобождаване“ на идеологическия фронт, на литературата и изкуството от партийното ръководство, за някаква си „свобода на творчеството“, разбираана в буржоазно-анархистически, индивидуалистически дух.

Обстоятелството, че в миналото у нас бяха допуснати някои неправилни методи на ръководство на идеологическата работа, че имаше отделни случаи на декретиране при решаване на някои въпроси на творческата работа и налагане на някои оценки и пр., не може да бъде основание да се отрича необходимостта и компетентността на партийното ръководство. Макар да бяха допускани отделни грешки, партийното ръководство на литературата и изкуството, линията на Партията и в тази област, както вече изтъкнах, и в миналото, и днес са правилни. Партията и нейният Централен комитет отстояват и осигуряват социалистическия път на развитие на литературата и изкуството, а това е най-важното, решаващото.

Идеята за стихийното развитие на литературата и изкуството е чужда на Партията, на марксизма-ленинизма.

Изтъквайки, че към литературата не бива да се подхожда със същата мярка, като към другите явления, че тя е специфична област, където се иска повече простор на индивидуалните склонности, на мислите и фантазията, на формата и съдържанието, Ленин подчертава, че литературата и изкуството не са частно дело на отделните художници, а важна част на партийната работа, че са необходими контрол и ръководство на литературата от страна на Партията.

Ленин казва: „Всеки художник. . . има право да твори свободно, съгласно своя идеал, независимо от нищо. Но, разбира се, ние сме комунисти. Ние не трябва да стоим със скръстени ръце и да позволяваме на хаоса да се развива, където си иска. Ние трябва напълно планомерно да ръководим този процес и да формираме неговите резултати.“

Във връзка с това следва да отбележим, че някои другари у нас, застанали на погрешни позиции по въпроса за свободата на творчеството, неправилно разбраха и издигнатия в Китай лозунг „Да цъфтят всички цветя, да се съревновават всички школи“. Те лишиха този лозунг от марксистко-ленинско съдържание, обявиха се срещу неговия класов и революционен характер, сметнаха, че този лозунг в името на свободата едва ли не отприщва пътя за разцвета и на ония школи, които са насочени срещу народа, срещу нашето дело. Всъщност, както сега вече е ясно, този лозунг осъди администрирането и декретирането в областта на идеологическата работа, но той в никакъв случай не отменя необходимостта и задължението на Партията да води непримирима идейна борба срещу всички прояви на буржоазно влияние в областта на литературата, изкуството и науката.

Какво би се получило, ако Партията и Централният комитет отслабят своето ръководство на литературата и изкуството, на идеологическия фронт?

Не е нужно човек да бъде пророк, за да разбере, че без постоянните ръководни указания на Партията неминуемо възниква опасност от принижаване на влиянието на марксизма-ленинизма в разните сектори на идеологическия фронт, опасност за отклонение от социалистическите възгледи, за проникване на буржоазни идеи и теории. Не бива нито за момент да се забравя, че между социализма и капитализма се води напрегната и остра идеологическа борба, че отслабването на нашия идеологически фронт незабавно ще бъде използвано от враговете на социализма. Такава опасност възниква неизбежно и ако не бъде предотвратена, нанася поражения още и защото внедряването на социалистическата идеология се извършва не в свободно пространство, а в обстановка на непрестанна борба и изтласкване, преодоляване на буржоазната идеология от обществения живот и съзнанието на хората. Нашият живот и опит непрестанно потвърждават думите на великия Ленин: „Въпросът стои **само така**: буржоазна или социалистическа идеология! Средно положение тука няма (защото никаква „трета“ идеология човечеството не е изработило, а пък и изобщо в едно общество, раздирано от класови противоречия, не може никога да има извънкласова или надкласова идеология). Ето защо **всякакво** умаловажаване на социалистическата идеология, **всякакво отдалечаване** от нея означава заедно с това засилване на буржоазната идеология“.

Поучителен пример за нас в това отношение е сегашното състояние на българската кинематография. Вярно е, че в миналото тя създаде редица хубави филми. Вярно е обаче също така, че от няколко години кинематографията поднася поредица от безидейни, аполитични и антихудожествени игрални филми, които изопачено представят живота в страната ни. Някои от тези филми, пуснати на екраните, бяха остро критикувани и осъдени от нашата общественост. В липсата на здраво идейно-политическо ръководство на кинематографията трябва преди всичко да търсим главната причина за нейните несполуки. Поради това някои работници в областта на киното, откъснали се от живота и със слаба марксистко-ленинска подготовка, се поддадоха на модернистични „новаторски“ влияния отвън, отклониха се от метода на социалистическия реализъм и реалистичните традиции на нашето изкуство и създадоха неудачни филми. Очевидно не могат сега Централният комитет и Правителството да не се намесят в работите на кинематографията. В близко време Централният комитет на Партията ще излезе със специално постановление за състоянието и задачите на Българската кинематография. В нашата кинематография работят талантиливи работници и ние сме твърдо уверени, че те бързо ще преодолеят допуснатите слабости, ще дадат на нашия народ значителен брой високоидейни и високохудожествени вълнуващи игрални филми.

Затова Партията и Централният комитет, както ръководят всички сектори на нашия живот, така ще ръководят и идеологическия фронт, литературата и изкуството, ще насочват творческата дейност на писателите, художниците, композиторите, артистите и кинодейците в интереса на народа, на социалистическото строителство. И това не само че не ограничава и не спъва тяхното творчество, но е непременно предпоставка да проявяват те своите дарования, способности и индивидуалности, предпоставка за най-пълен разцвет на тяхната дейност, за създаване на истински народна социалистическо-реалистическа литература и изкуство.

В същото време Партията и Централният комитет смятат, че предпоставката за развитието на литературата и изкуството е осигуряването на широка размяна на мнения по въпросите на художественото творчество, организирането на широки творчески дискусии между работниците на изкуството върху основата на социалистическата идейност. Създадената през последните години у нас атмосфера на свободна размяна на мнения и всеотдаден творчески подем във всички области създават най-благоприятни условия за истинска творческа работа, за широки творчески разговори и за нашите работници на литературата и изкуството.

Другари и другарки,
Бъдете уверени, че Централният комитет на нашата Партия както досега, така и занапред ще оказва необходимата помощ и подкрепа на целия идеологически фронт, на всички наши творчески работници, за да могат те с пълна сила да разгърнат своите способности и таланти в служба на нашия прекрасен и трудолюбив народ, в служба на нашето велико социалистическо дело. (*Бурни ръкопляскания*).

Гаранция за по-нататъшните успехи и постижения на нашите творчески работници, в това число и на нашите писатели и литературни критици, е преди всичко тяхното още по-тясно сплотяване около Партията и нейната политика, преодоляването докрай на ежбите и безпринципните груповски борби в своята среда.

Ние искаме ясно и определено да заявим, че Централният комитет на Партията е решително за пълно сплотяване и обединяване на силите на писателския съюз, на всички, които милеят и работят честно за благо на народа, за социализма. (*Продължителни ръкопляскания*). Ние сме решително против всякакви опити, откъдето и да идват те, да се трови атмосферата, да се създават разединение и недругарски отношения в писателските среди. (*Ръкопляскания*). Не е ли време вече, другари, 14 години след Девети септември, да се сложи край на непрекъснатото ровене в минали грешки на някои дейци на литературата и изкуството, да престанат проявите на безпринципност и сектантство, да се създадат в съюза всички условия за спокойна творческа работа, за да заживеят дружно всички поколения писатели — комунисти и безпартийни, и да отдават още по-пълно своите сили и способности на великата борба на нашия народ за изграждане на социализма. (*Продължителни ръкопляскания*).

Аз искам още веднаж да изразя задегналата в приветствието на Централния комитет на Партията вяра, че нашите писатели, излезли от недра на народа, ще се свържат още по-тясно с живота на народа, с вдъхновеното си слово ще дават своя принос за изграждането на новия обществен строй, ще обогатят съкровищницата на нашата национална култура с нови високоидейни и талантливи произведения. (*Бурни ръкопляскания*).

Нека, другари и другарки, във вашето творчество достойно се отрази нашето велико и героично време — времето на загиването на капитализма и тържеството на социализма! (*Продължителни бурни ръкопляскания. Всички стават прави*).